

Perinatální výsledky v ČR a změny v centrální evidenci klíčových parametrů



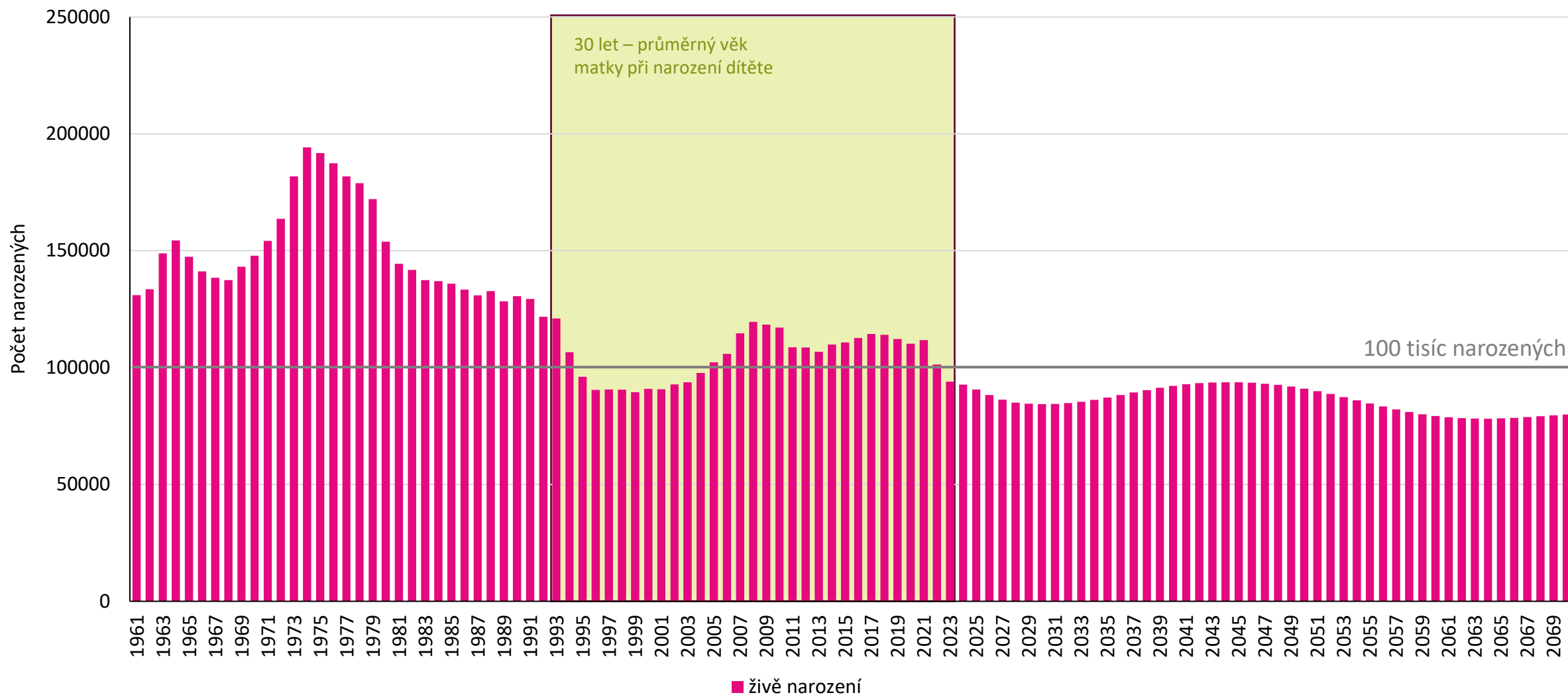
J. Jírová, M. Ľubušký a kol.

Počet živě narozených v ČR a predikované počty od roku 2023 do roku 2069

Zdroj: ČSÚ - Projekce obyvatelstva České republiky - 2023 – 2100
Střední varianta

<https://www.czso.cz/csu/czso/projekce-obyvatelstva-ceske-republiky-2023-2100>

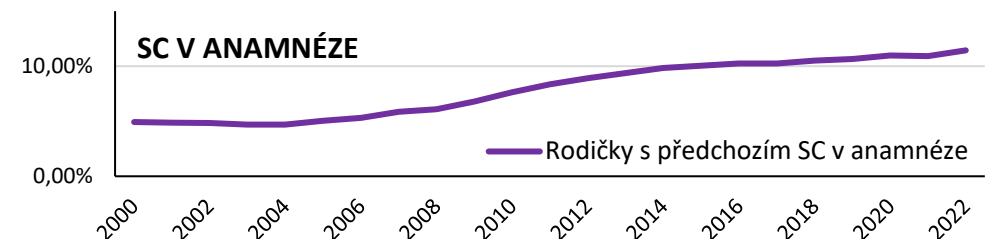
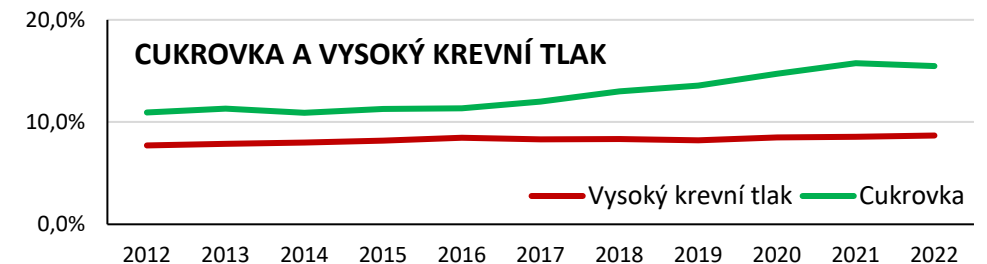
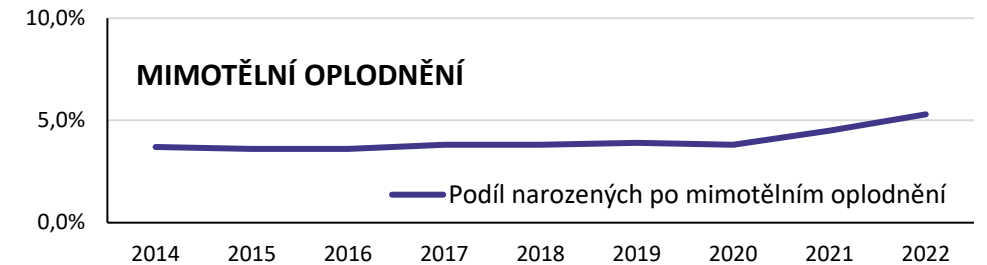
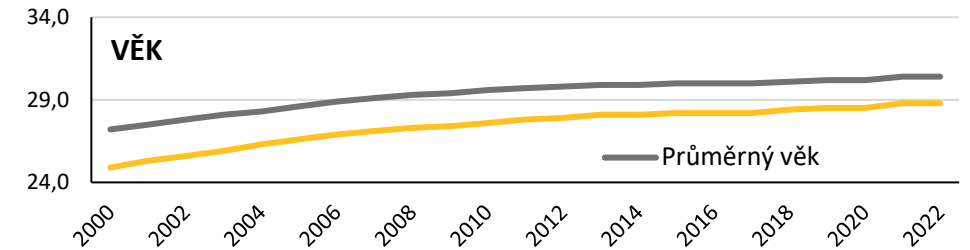
Podle střední varianty bez zohlednění migrace Projekce obyvatelstva ČSÚ z roku 2023 klesne počet živě narozených pod 80 tisíc v roce 2060.



Rizikové faktory u rodiček v České republice

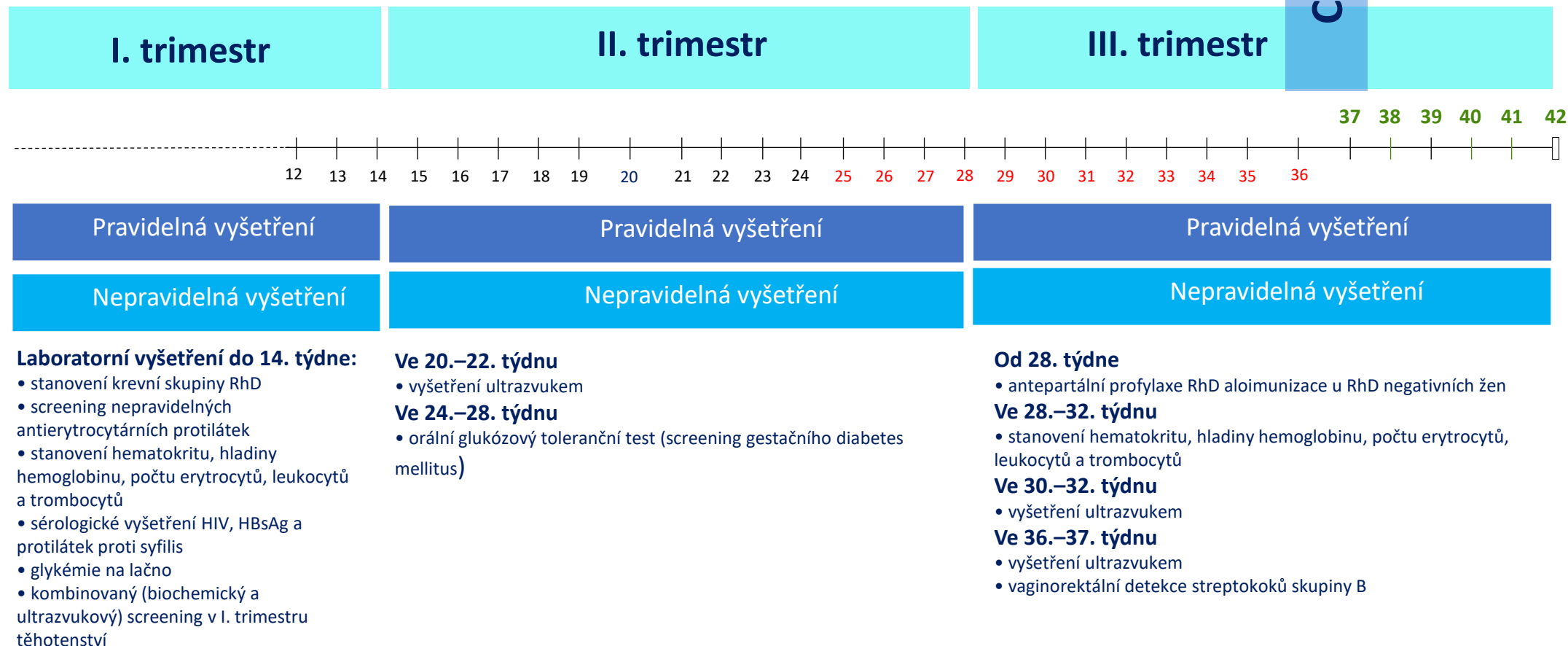
Zdroj: ÚZIS ČR – NRRZ – Rodička

- **Věk**
 - Průměrný věk se zvýšil o **3 roky**
 - Průměrný věk prvorodiček narostl téměř o **4 roky**
- **Obezita**
 - Aktuálně neexistují celorepubliková data
 - Průzkumy ukazují, že **více než 20 % rodiček se potýká s nadváhou a dalších 10 % s obezitou!**
- **Mimotělní oplodnění (IVF)**
 - IVF může vést k častějším vícečetným těhotenstvím, častějším císařským řezům a předčasným porodům.
 - Počet žen, podstupujících IVF se zvyšuje. Zvyšuje se také podíl narozených po asistované reprodukci. V roce 2022 činil **5,3%**.
- **Cukrovka a vysoký krevní tlak**
 - Cukrovka i vysoký krevní tlak patří mezi významné rizikové faktory, které představují řadu komplikací pro těhotnou i plod.
 - Některým typem cukrovky trpí více než **15 % rodiček**.
 - Vysoký krevní tlak se vyskytuje u téměř **9 % rodiček**.
- **Císařský řez (SC) v anamnéze**
 - může vést k **dlouhodobým zdravotním komplikacím** v průběhu života ženy, představuje významné riziko i pro další těhotenství.
 - Téměř **12% rodiček** mělo v roce 2023 předchozí SC v anamnéze



Dispenzární péče o těhotné v ČR (nízkorizikové)

Zdroj: Pařízek, A., Jak si stojí české porodnictví ve 21. století? 2023



System péče o těhotnou ženu v České republice

Zdroj: ČGPS ČLS JEP, DP Zásady dispenzární péče v těhotenství

- Definovaný a koncepční systém péče
- Péče hrazená z veřejného zdravotního pojištění
- System zahrnuje 86 porodnic, z toho 12 perinatologických center intenzivní péče a 15 center intermediární péče
- Při prvním vyšetření v těhotenské poradně rozhodne registrující gynekolog na základě získaných anamnestických údajů a aktuálního klinického nálezu o míře případného rizika a těhotnou zařadí do skupiny:

a) Těhotné s nízkým rizikem (Low risk pregnancy)

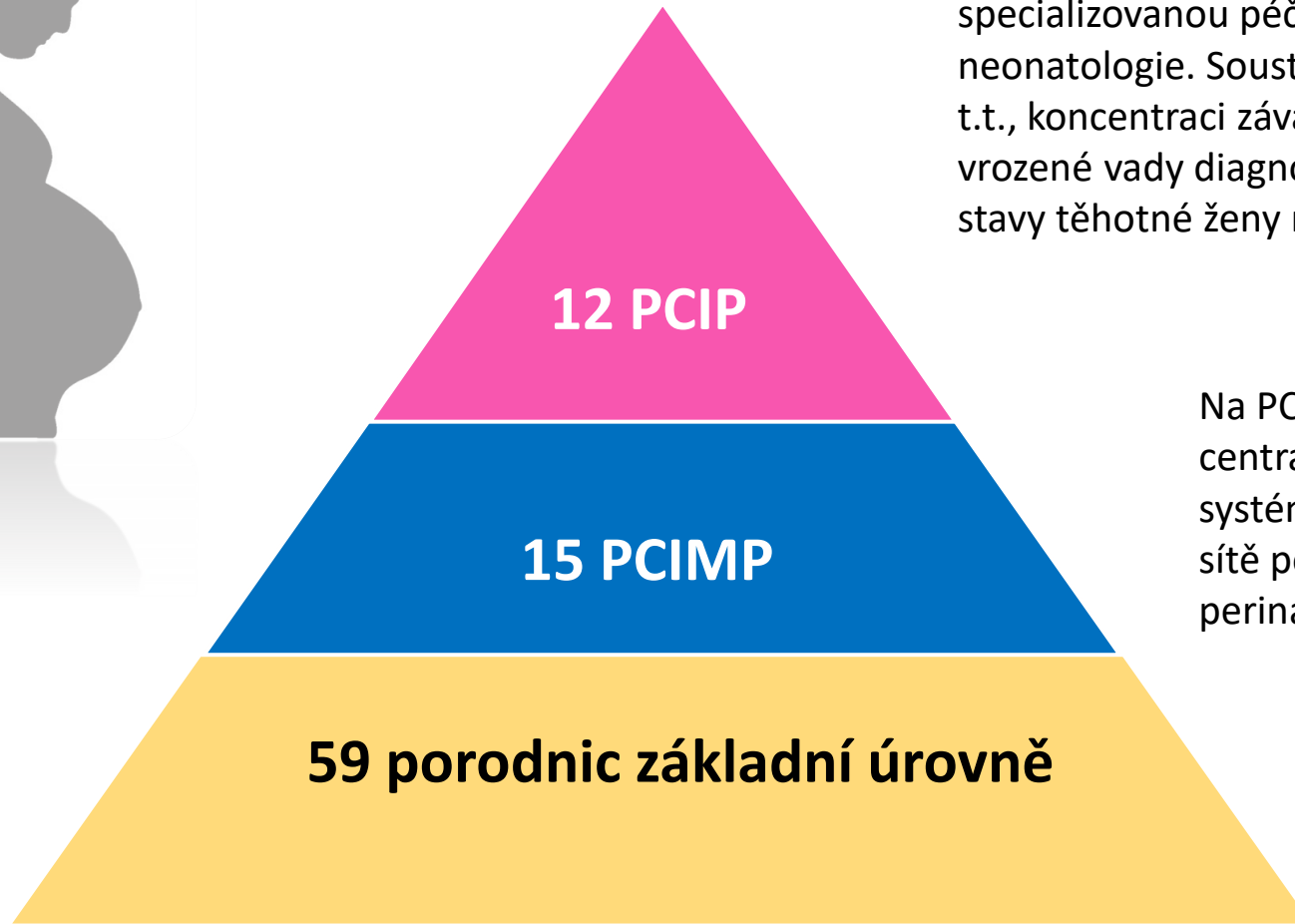
Dispenzární prenatální péče je poskytována:

- do 34. týdne těhotenství v intervalu 4–6 týdnů
- od 34. týdne těhotenství do termínu porodu jedenkrát za 1–2 týdny,
- od 40. týdne alespoň 2× týdně.

b) Těhotné s definovaným konkrétním rizikem (Risk pregnancy)

Do této skupiny může být těhotná zařazena při prvním vyšetření v těhotenské poradně nebo kdykoli v průběhu těhotenství na základě klinických či laboratorních výsledků, které definují konkrétní riziko. Frekvence návštěv i rozsah laboratorních či konziliárních vyšetření jsou individuální podle charakteru a závažnosti klinického stavu těhotné.

Třístupňová péče o rodící ženy



Perinatologická centra zajišťují nepřetržitou vysoce specializovanou péči v oborech gynekologie a porodnictví a neonatologie. Soustředí se na centralizaci porodů od 23+0 do 31+0 t.t., koncentraci závažných těhotenských komplikací a patologií, na vrozené vady diagnostikované prenatalně a další život ohrožující stavy těhotné ženy nebo plodu.

Na PCIP navazuje **Intermediární péče** v PCIMP, které centralizují předčasné porody od 31+0 týdne. Tvoří v systému perinatologické péče nezastupitelnou část sítě poskytovatelů zdravotních služeb v oboru perinatologie.

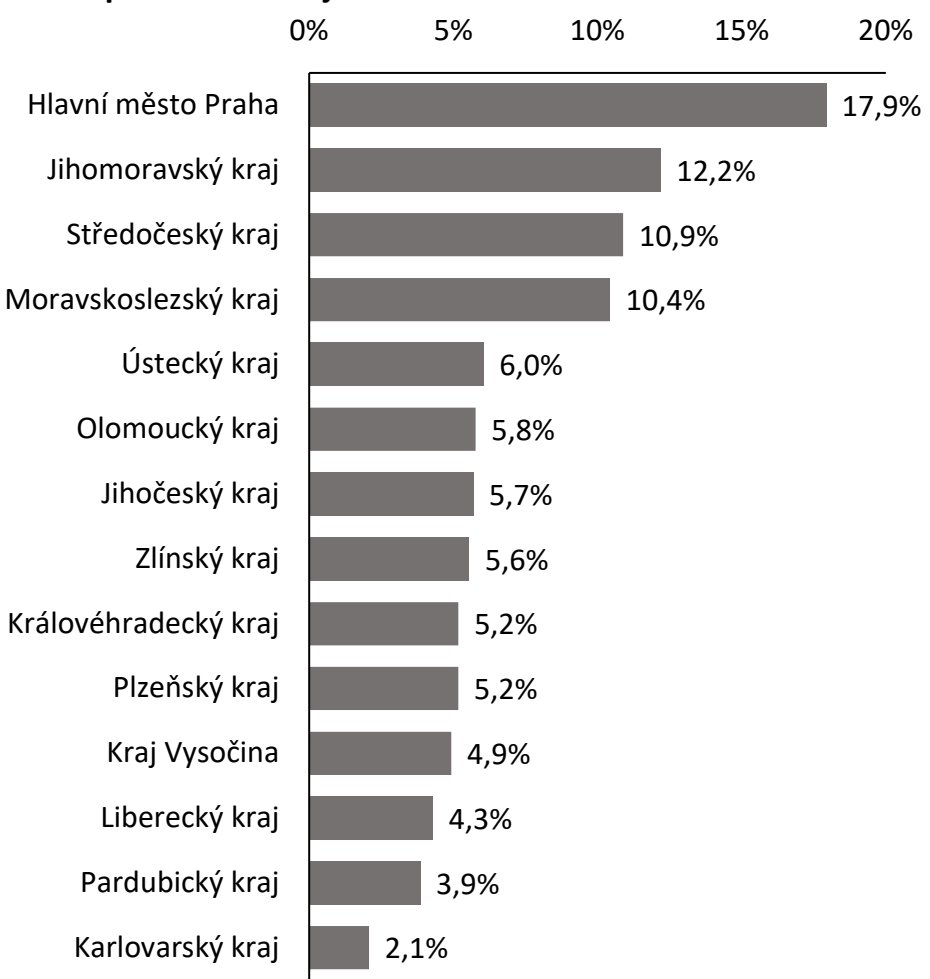
Základní prenatalní péče první linie péče o těhotnou ženu
- nemocnice prvního typu, nejbližší bydlišti těhotné

Počet porodů dle krajů a dle typu poskytovatele zdravotních služeb (PZS)

2023

Zdroj: ÚZIS ČR – NRRZ – Rodička

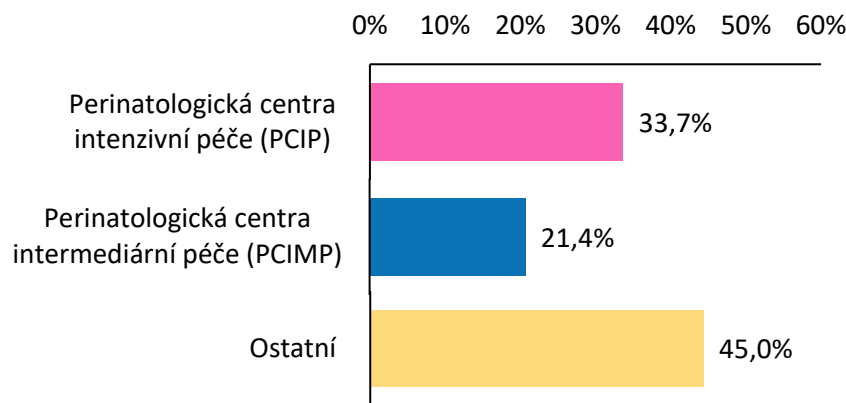
Počet porodů dle krajů*



Kraj*	Počet porodů
Hlavní město Praha	15 989
Jihomoravský kraj	10 850
Středočeský kraj	9 703
Moravskoslezský kraj	9 291
Ústecký kraj	5 385
Olomoucký kraj	5 139
Jihočeský kraj	5 074
Zlínský kraj	4 948
Královéhradecký kraj	4 612
Plzeňský kraj	4 605
Kraj Vysočina	4 388
Liberecký kraj	3 823
Pardubický kraj	3 430
Karlovarský kraj	1 847

Počet porodů dle typu PZS

Typ PZS	Počet porodů
Perinatologická centra intenzivní péče (PCIP)	29 987
Perinatologická centra intermediární péče (PCIMP)	19 053
Ostatní	40 044
CELKEM ČR	89 084

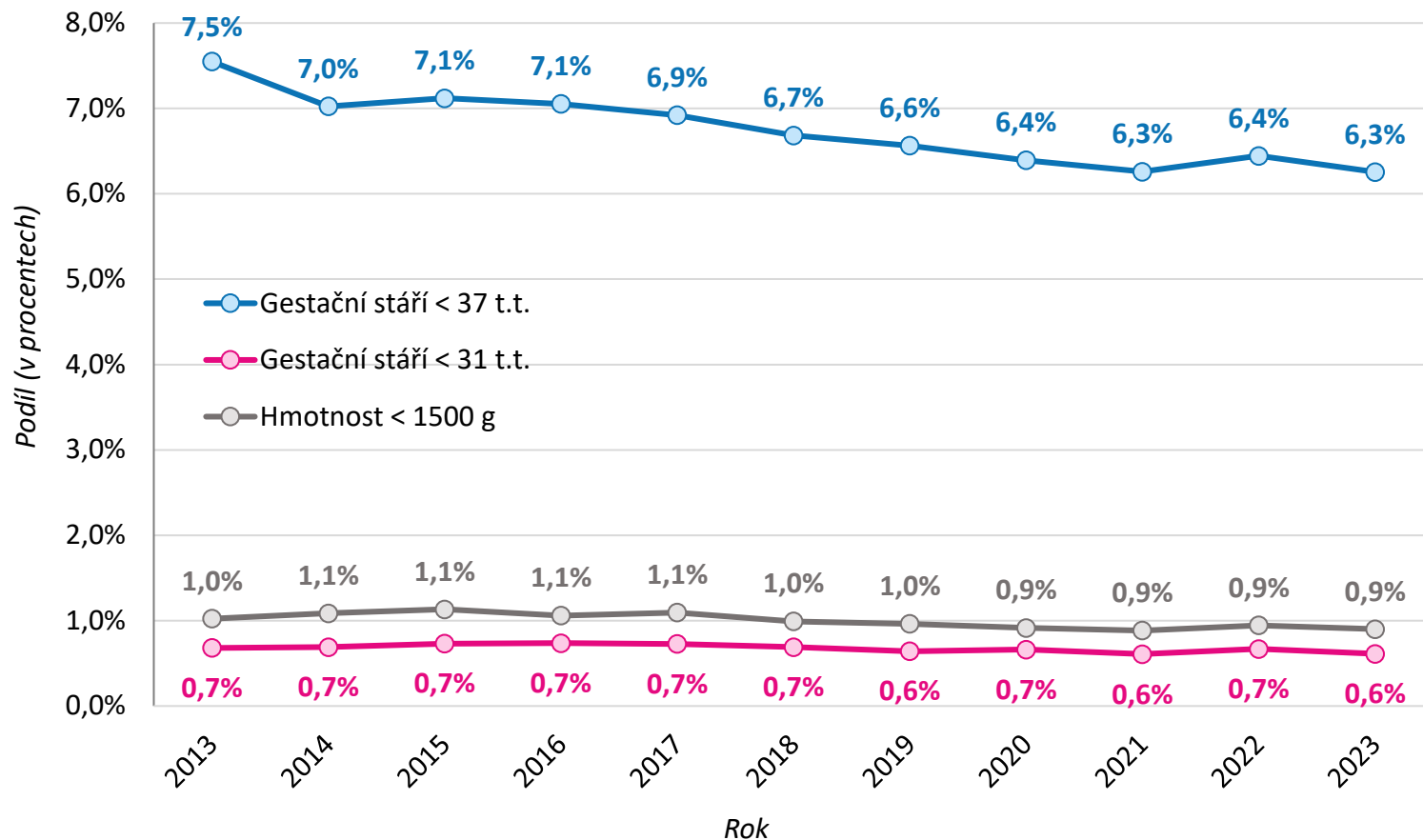


Frekvence předčasných porodů v České republice

2013–2023

Zdroj: ÚZIS ČR – NRRZ – Rodičky, Novorozenci

Poznámka: pouze porody živých plodů

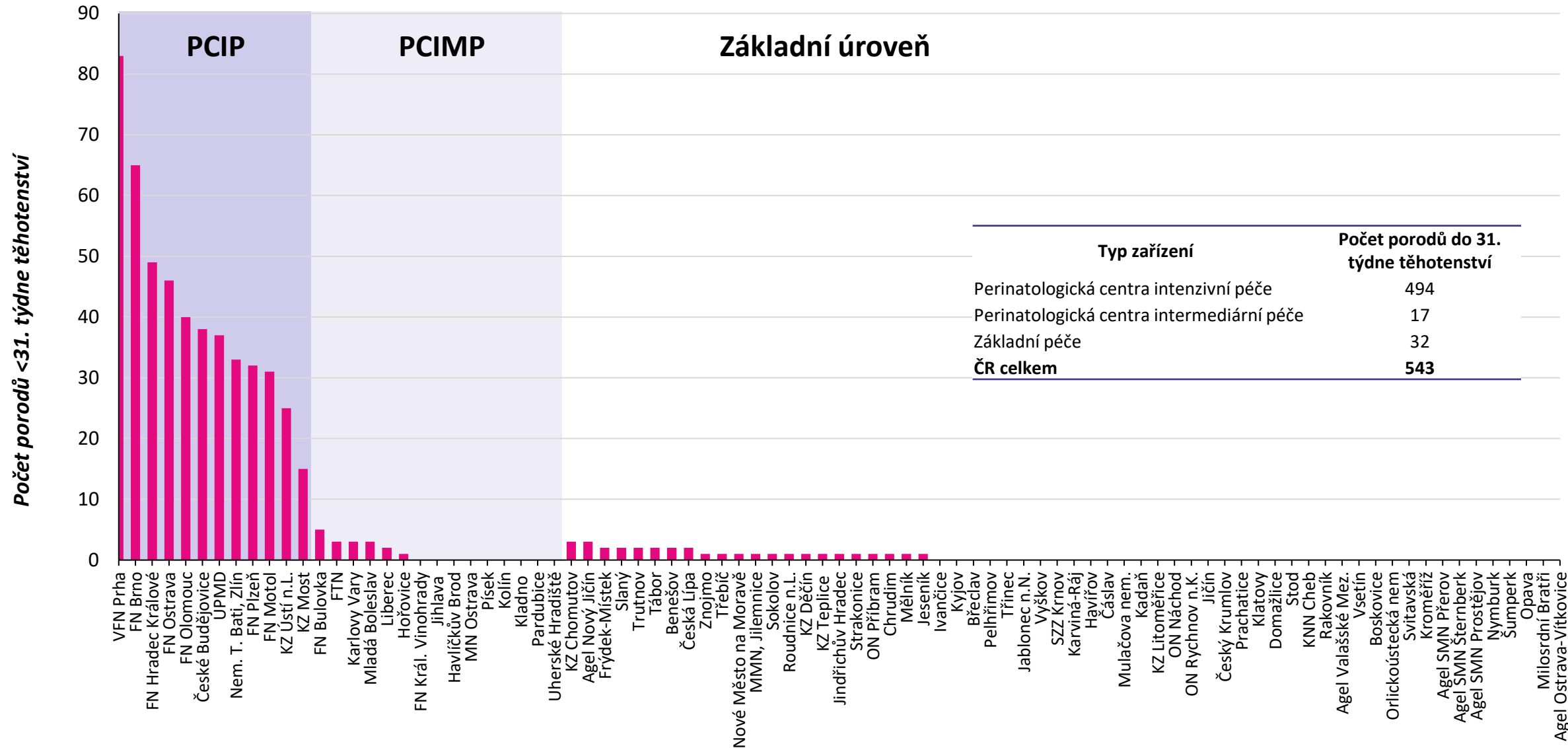


Rok porodu	Počet porodů		Živě narození s hmotností < 1500 g
	Gestační stáří < 37	Gestační stáří < 31	
2013	7 824	706	1 078
2014	7 492	736	1 176
2015	7 640	786	1 234
2016	7 702	806	1 178
2017	7 704	810	1 237
2018	7 446	770	1 120
2019	7 182	704	1 068
2020	6 832	708	995
2021	6 764	658	974
2022	6 360	660	948
2023	5 542	543	808

Počet porodů živých plodů do 31. týdne těhotenství podle zařízení a typu PZS

2023

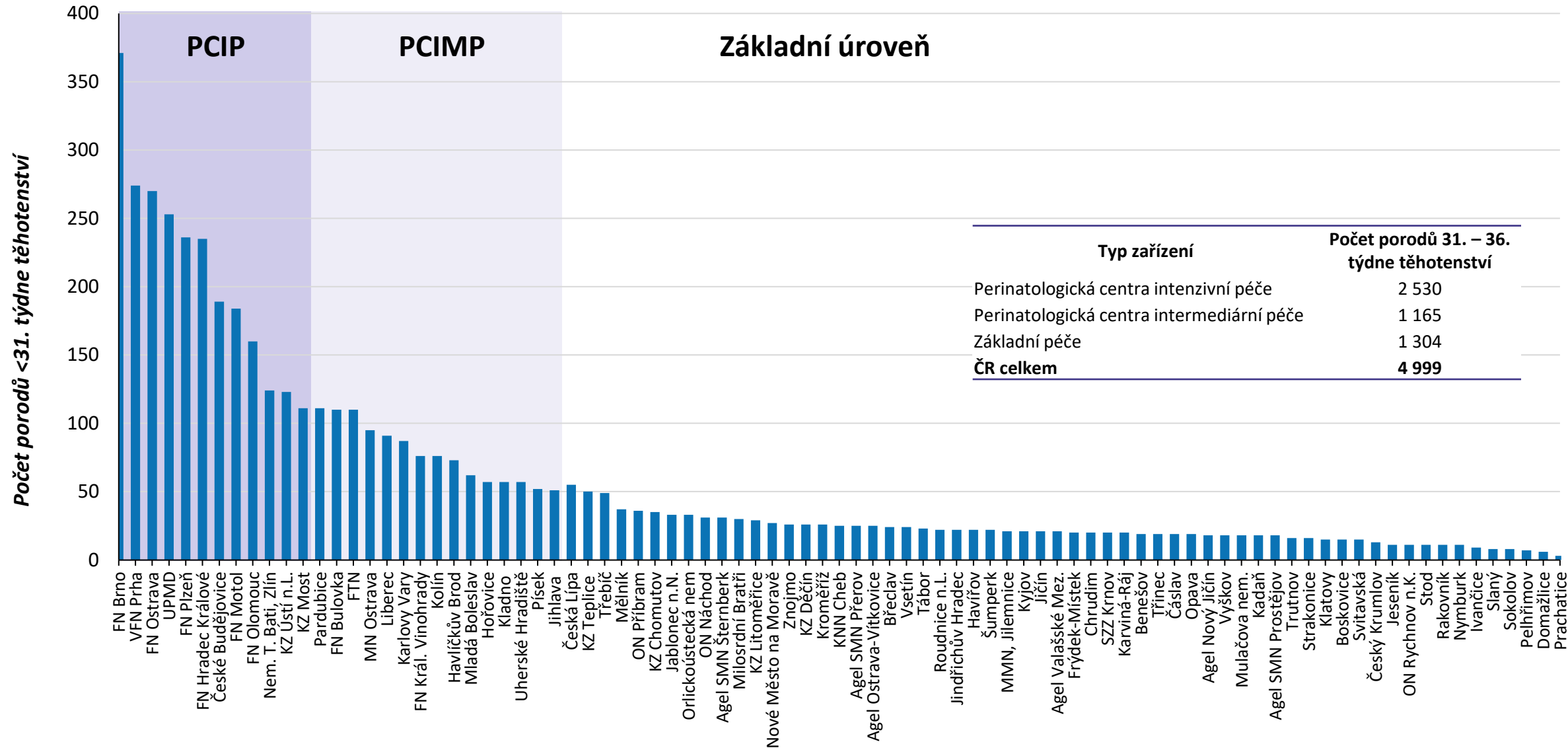
Zdroj: ÚZIS ČR – NRRZ – Rodička



Počet porodů živých plodů od 31. do 36. týdne těhotenství podle zařízení a typu PZS

2023

Zdroj: ÚZIS ČR – NRRZ – Rodička

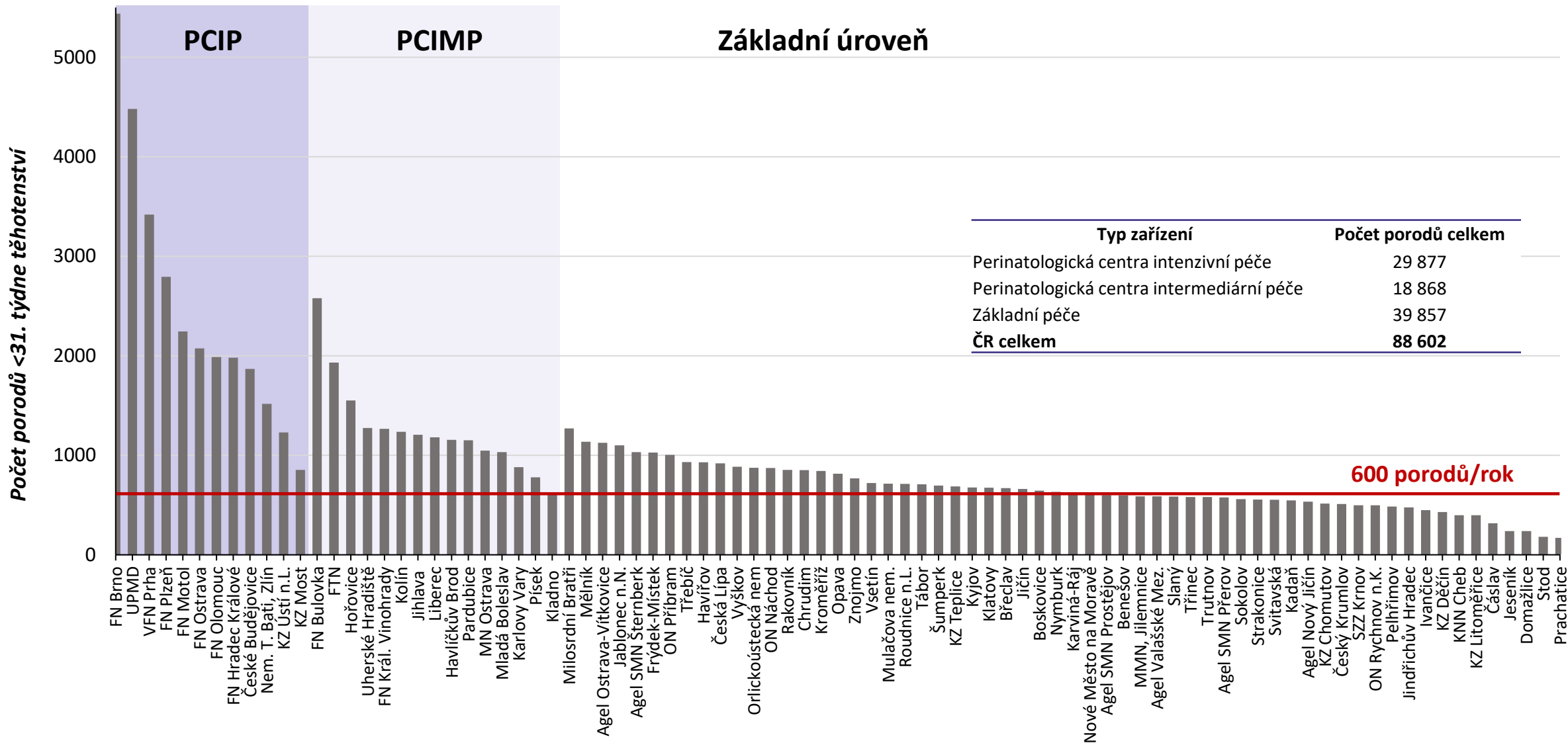


Počet porodů živých plodů celkem podle zařízení a typu PZS

2023

Zdroj: ÚZIS ČR – NRRZ – Rodička

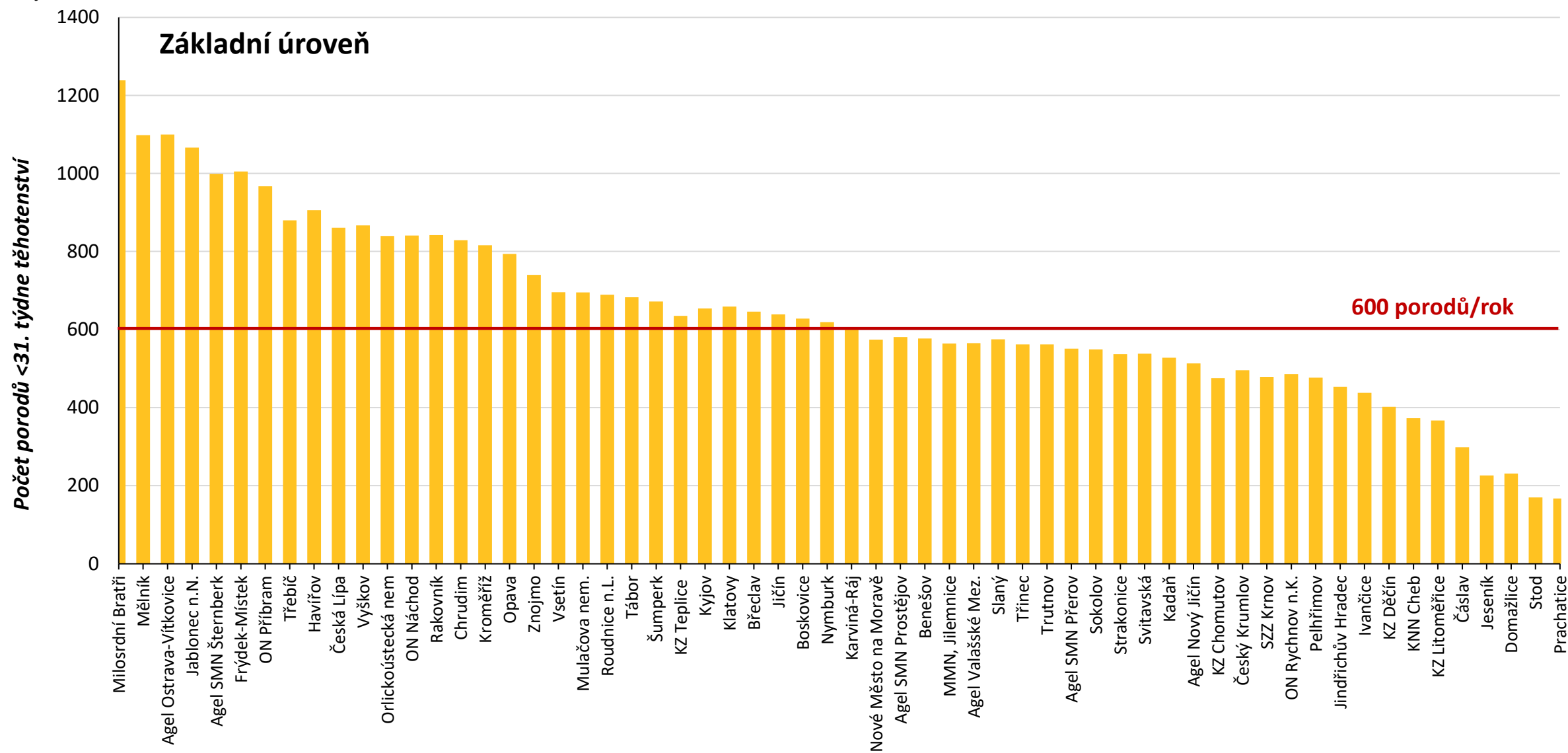
Poznámky: uvedeny pouze porodů ve zdravotnických zařízeních



Počet porodů živých plodů od 37. týdne těhotenství v zařízeních základní úrovně

2023

Zdroj: ÚZIS ČR – NRRZ – Rodička



Předpoklad udržení současných výsledků = Centralizace předčasných porodů do perinatologických center

2023

Zdroj: ÚZIS ČR – NRRZ – Rodička

Poznámka: pouze porody živých plodů

Centralizace předčasných porodů v ČR

Centralizace	Gestační stáří < 31	Gestační stáří 31–36
	91,0 %	73,9 %

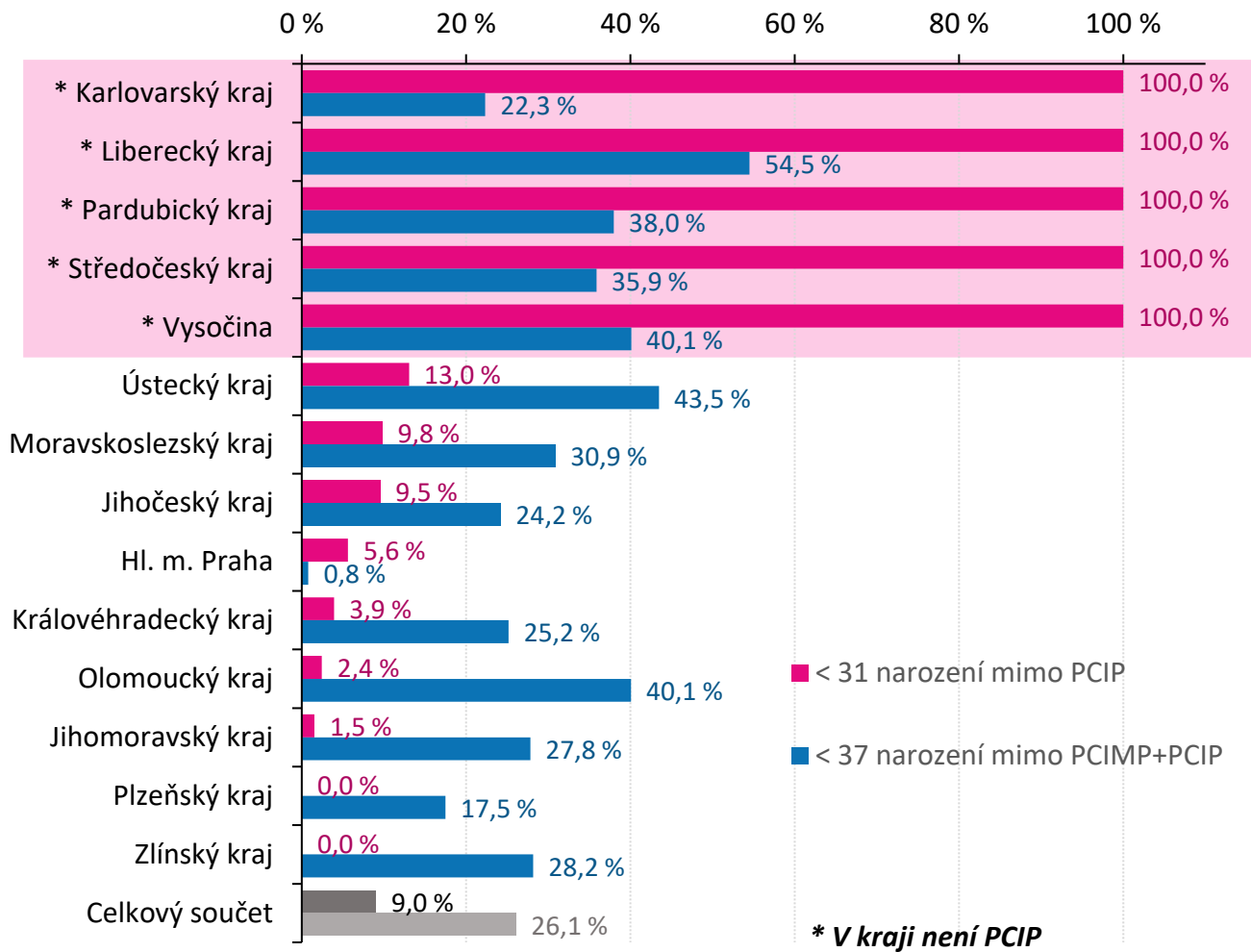
*Počet porodů živých plodů s gestačním stářím < 31 v PCIP / celkový počet porodů živých plodů s gestačním stářím < 31

**Počet porodů živých plodů s gestačním stářím 31–36 v PCIP a PCIMP / celkový počet porodů živých plodů s gestačním stářím 31–36

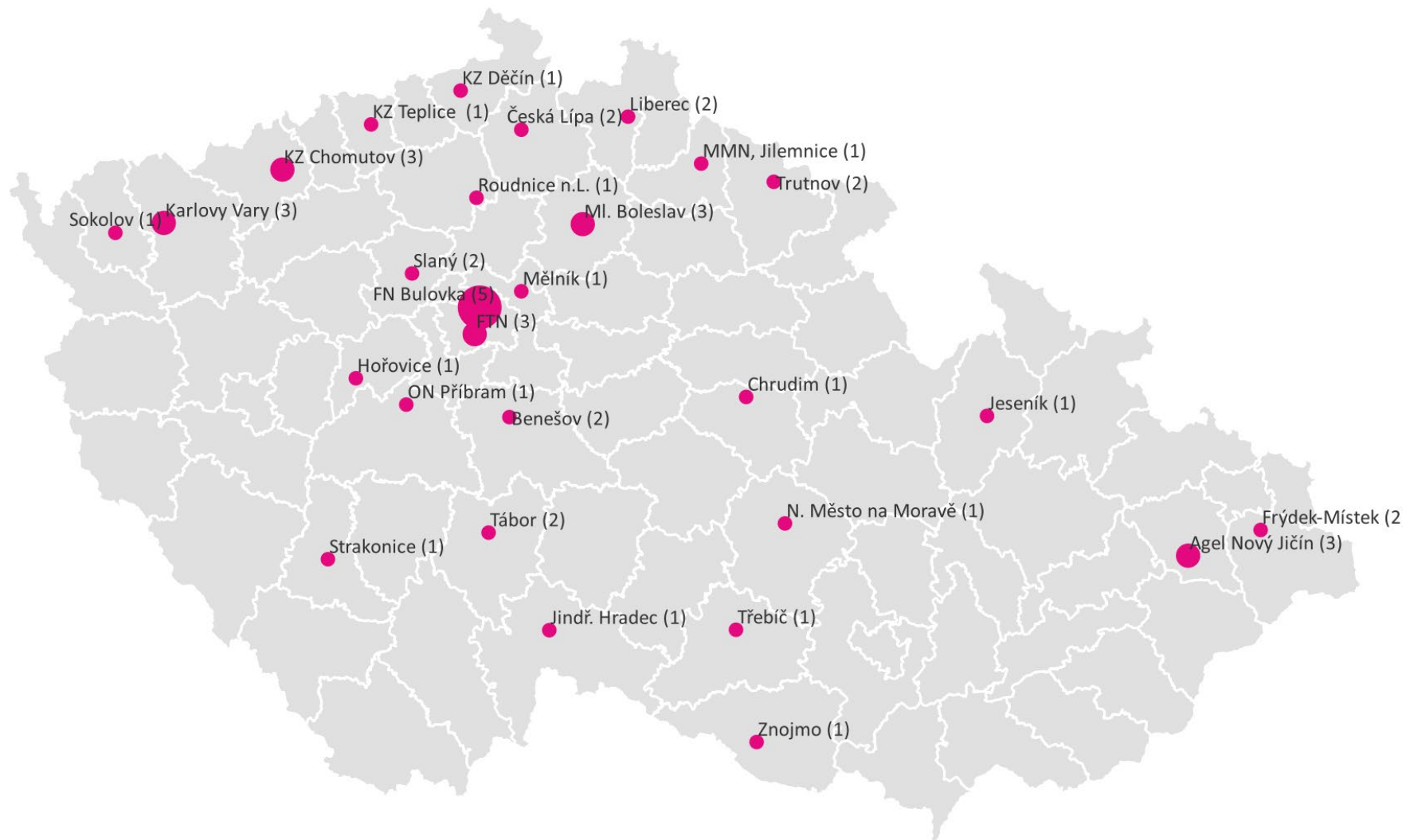
Centralizace předčasných porodů v krajích

Kraj sídla PZS	Gestační stáří < 31		Gestační stáří 31–36	
	PCIP	PCIMP +Ostatní	PCIP+PCIMP	Ostatní
Karlovarský kraj	0	3	87	25
Liberecký kraj	0	5	91	109
Pardubický kraj	0	1	111	68
Středočeský kraj	0	10	252	141
Vysočina	0	2	124	83
Ústecký kraj	40	6	234	180
Moravskoslezský kraj	46	5	365	163
Jihočeský kraj	38	4	241	77
Hl. m. Praha	151	9	1007	8
Královéhradecký kraj	49	2	235	79
Olomoucký kraj	40	1	160	107
Jihomoravský kraj	65	1	371	143
Plzeňský kraj	32	0	236	50
Zlínský kraj	33	0	181	71
Celkový součet	494	49	3695	1304

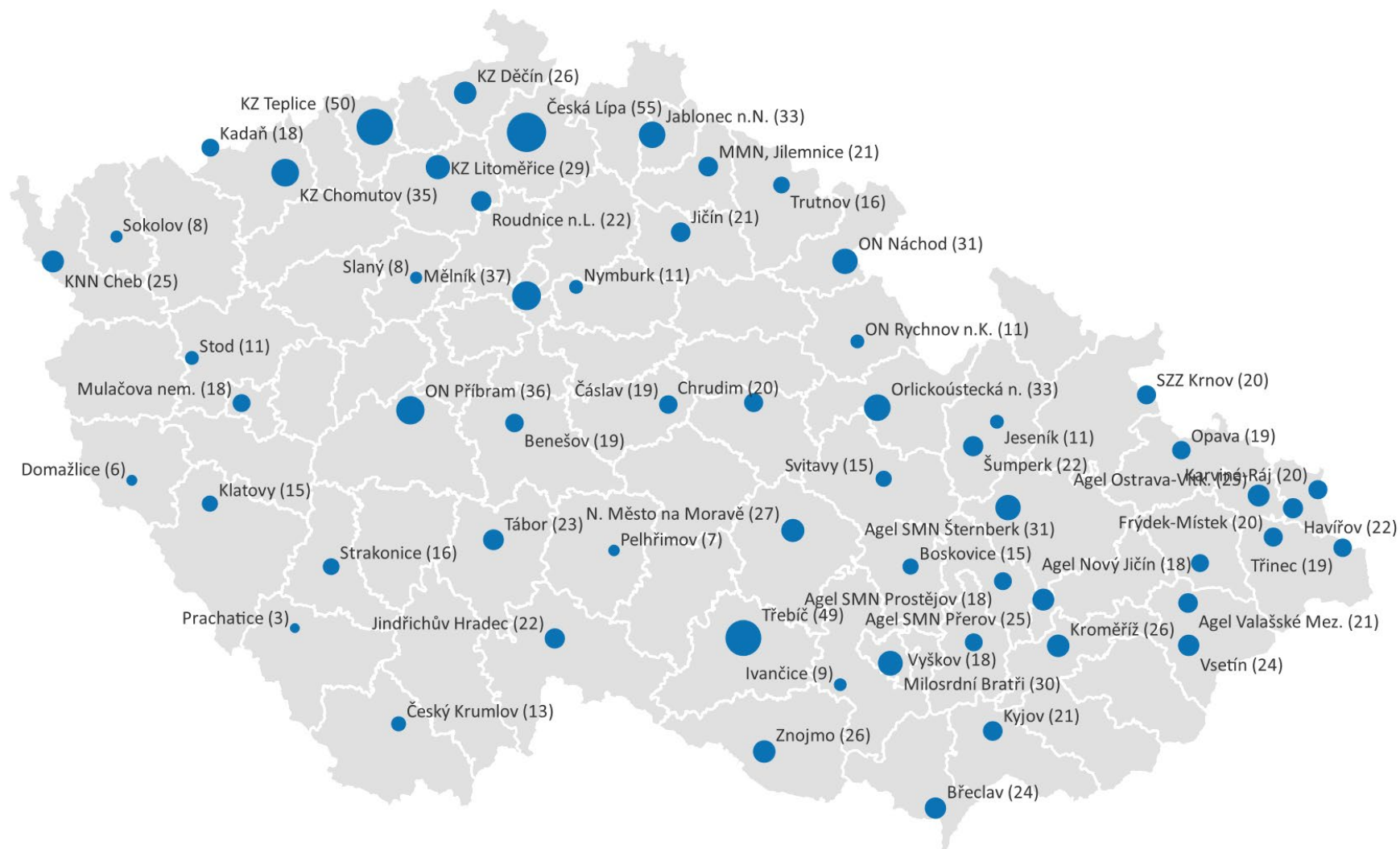
Podíl narozených MIMO daný typ centra z celkového počtu narozených podle gestačního stáří



Decentralizace porodů do 31. týdne těhotenství



Decentralizace porodů od 31. týdne těhotenství do 36. týdne těhotenství

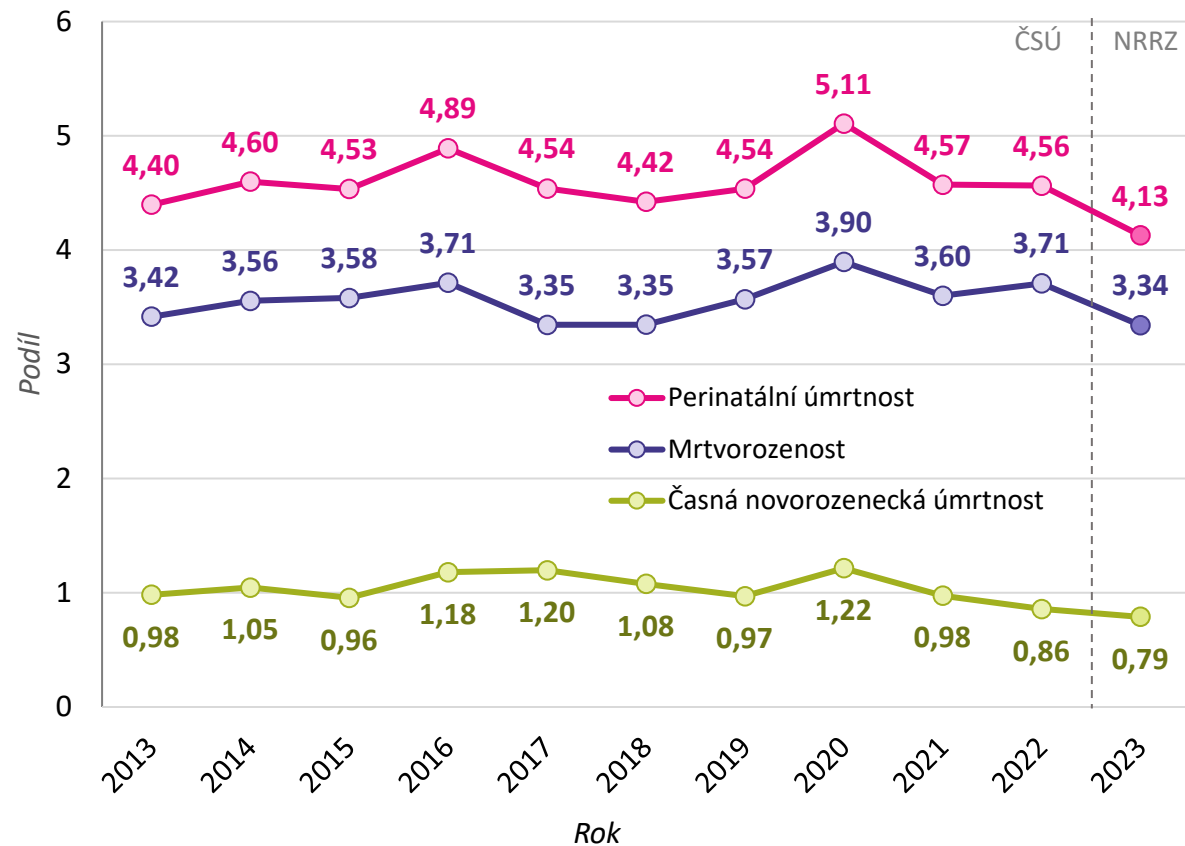


Perinatální úmrtnost, mrtvorozenost a časná novorozenecká úmrtnost v ČR

2013–2023

Zdroj: ÚZIS ČR – NRRZ – Novorozenec, ČSÚ

Poznámka: do roku 2022 data ČSÚ, rok 2023 validovaná data NRRZ



Časná novorozenecká úmrtnost – zemřeli do 7 dní po narození na 1 tisíc živě narozených.

Mrtvorozenost – počet mrtvě narozených na 1 tisíc narozených celkem.


Perinatální úmrtnost – mrtvě narození a zemřeli do 7 dní po narození na 1 tisíc narozených celkem.

Rok	Počet narozených celkem	Počet živě narozených	Počet mrtvě narozených	Počet úmrtí do 7 dní	Perinatální úmrtnost	Mrtvorozenost	Časná novorozenecká úmrtnost
2013	107 117	106 751	366	105	4,40	3,42	0,98
2014	110 252	109 860	392	115	4,60	3,56	1,05
2015	111 162	110 764	398	106	4,53	3,58	0,96
2016	113 083	112 663	420	133	4,89	3,71	1,18
2017	114 789	114 405	384	137	4,54	3,35	1,20
2018	114 419	114 036	383	123	4,42	3,35	1,08
2019	112 633	112 231	402	109	4,54	3,57	0,97
2020	110 631	110 200	431	134	5,11	3,90	1,22
2021	112 197	111 793	404	109	4,57	3,60	0,98
2022	101 676	101 299	377	87	4,56	3,71	0,86
2023	90 373	90 071	302	71	4,13	3,34	0,79

Co POTŘEBUJEME VĚDĚT nejen o preventivní prenatální péči

ZMĚNY OD 1. 1. 2025

- Kombinovaný screening v I. trimestru těhotenství
- Podrobné hodnocení morfologie plodu ve II. trimestru těhotenství
- Výsledek screeningu na GBS
- Poruchy placentace
- Léky užívané v těhotenství
- Další informace o průběhu porodu, jako: Indukce a preindukce porodu, analgezie, poranění za porodu, doprovod a asistence
- Poporodní adaptace novorozence: Kromě Ph pupečnickové krve a Apgar skóre **NOVĚ také LAKTÁT**



**Jaké změny se
chystají v
centrální
evidenci dat o
novorozencích?**

Od 1. 1. 2025

Zpřesnění a rozšíření části screeningových vyšetření

CÍL:

- Přesnější a podrobnější hlášení
- Reportování výsledku vyšetření, pokud to lze

NLS z kapky krve

- 1 provedeno
- 2 neprovedeno

Koarktace AO (puls AF)

- 1 výsledek normální
- 2 výsledek abnormální
- 3 vyšetření neprovedeno

Katarakta

- 1 výsledek normální
- 2 výsledek abnormální
- 3 vyšetření neprovedeno

Kyčle

- 1 výsledek normální
- 2 výsledek abnormální
- 3 vyšetření neprovedeno

Pulzní oxymetrie

- 1 výsledek normální
- 2 výsledek abnormální
- 3 vyšetření neprovedeno

Sluch

- 1 provedeno
- 2 neprovedeno

... dále **Metoda, Výsledek** a příp. **Strana** dle stávajícího stavu

Hlášení údajů o předčasně narozených

CÍL:

- Dohled nad centralizací péče o nejzranitelnější novorozence
- Monitoring zdravotního stavu, hodnocení a optimalizace péče
- Sledovat podrobné informace nejzávažnějších morbidit a komplikací

Údaje o prenatálním období

- Onemocnění a komplikace u matky
- Komplikace u plodu
- Užívané léky
- Původ gravidity

Časná a pozdní seps

- etiologie, typ, délka antibiotické léčby

Invazivní cévní vstupy

- UAC, UVC, CVK

Ventilační podpora a léčba RDS

Další onemocnění a jejich léčba, např.:

- BPD
- hsPDA
- PIVH
- Komplikace GIT
- ROP

SHRNUTÍ

- Efektivní a fungující **třístupňový systém péče** o rodící ženy
- **Výborné** perinatální výsledky
- Perinatální a časná novorozenecká úmrtnost jsou jedny z **nejnižších v Evropě**
- Je třeba soustředit se na **centralizaci** rizikových porodů a porodů extrémně a velmi nezralých novorozenců do specializovaných perinatologických center
- Pro hodnocení je klíčová **kvalita dat**
- **Elektronizace** hlášení – data zadávat elektronicky a strukturovaně **pouze jednou!**
- Sbírat pouze **data, která nelze získat z jiných** datových zdrojů
- **Zveřejňovat a využívat data!**



NÁRODNÍ REGISTR REPRODUKČNÍHO ZDRAVÍ



nzip.cz

ZDRAVÍ2030



Děkujeme za pozornost a zveme Vás k návštěvě

www.nzip.cz/nrrz



MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

